

Socialdepartementet

Remissyttrande över SOU 2015:71 "Barns och ungas rätt vid tvångsvård. Förslag till ny LVU."

S2015/04694/FST

Kriminalvården ställer sig i allt väsentligt bakom förslagen i slutbetänkandet och lämnar därutöver, utifrån de intressen myndigheten har att beakta, följande synpunkter.

1. Allmänt

De lagförslag som föreslås kommer inte direkt att beröra Kriminalvårdens verksamhet.

Kriminalvården instämmer dock i utredningens bedömning att en reformerad tvångsvård för barn och unga bidrar positivt till det brottsförebyggande arbetet. Kriminalvården konstaterar att flera av de föreslagna åtgärderna torde bidra till ökade förutsättningar för barn och unga att komma bättre rustade in i vuxenlivet. Sannolikheten för att de senare i livet kommer i kontakt med Kriminalvården kan på så sätt minskas.

Vidare instämmer Kriminalvården i att en tydligare och mer pedagogisk LVU med utgångspunkten att stärka barnrättsperspektivet kommer att öka rättssäkerheten. Detsamma gäller ambitionen att reformerna ska bidra till att barn och unga ges skydd och vård på likvärdiga villkor över hela landet.

2. Synpunkter på delar av lagförslaget**2.1 7 kap. Förutsättningar för tvångsvård utanför det egna hemmet**

Kriminalvården är positiv till den föreslagna ändringen att missbruk av dopningsmedel ska läggas till under de s.k. beteenderekvisiten då de negativa följderna av att använda sådana preparat kan ses hos Kriminalvårdens klienter. Kriminalvården är även positiv till förslaget att rekvisitet brottslig verksamhet ska behållas oförändrat.

Vidare instämmer Kriminalvården i att omständigheterna ibland är sådana att beslutet om LVU bör fortsätta att gälla trots att den unge dömts till sluten ungdomsvård. Vård enligt LVU bör kunna bestå om det bedöms nödvändigt för att säkerställa kontinuiteten och långsiktigheten i vården. Vidare kan en sådan möjlighet bidra till att motverka risken för att den som är föremål för LVU begår brott i syfte att få en tidsbestämd och eventuellt kortare vårdtid

2.2 9 kap. Socialnämndens utredning och planering av vården

Kriminalvården vill framhålla vikten av att expertkunskap inhämtas för att ett barns eller en ung persons behov ska kunna bedömas på bästa sätt. Kriminalvården är därmed positiv både till förslaget att kravet på läkarundersökning ska kvarstå samt att syftet med en sådan undersökning ska förtydligas. Kriminalvården vill särskilt påtala att det vid omhändertagande av barn och unga med beteendestörningar och/eller substansproblematik är viktigt att en specialist i barn- och ungdomspsykiatri involveras. Kriminalvården ser även skäl för att en ny undersökning bör företas om vården ska fortgå efter ett år. Skälet är att den akuta bilden kan domineras av ett substansanvändande och att eventuella psykiska symtom då ses som ett utslag av substanspåverkan eller abstinens. Efter ett års vård kan andra psykiska symtom framträda och det är då av vikt att dessa läggs till grund för bedömningen av eventuellt fortsatt vård.

2.3 10 kap. Den rättsliga processen

Kriminalvården instämmer i vikten av att genomföra den föreslagna kunskapshöjningen i rättsväsendet. Vidare är Kriminalvården positiv till förslaget att förvaltningsrätten ska kunna höra lämplig sakkunnig vid muntlig förhandling utan att det påkallats av någon part. Även Kriminalvården arbetar med att stärka sin sakkunskap om hedersrelaterat våld och förtryck och kan se en vinst i att rättskedjan samarbetar kring dessa frågor.

2.4 14 kap. Ansvar och befogenheter under vårdens genomförande

Kriminalvården är positiv till förslaget om att införa en ny lag, lagen om förbud mot berusningsmedel m.m. på hem för vård och boende. Lagen torde ge fler barn och unga bättre förutsättningar att genomföra sin vård utan tillgång till berusningsmedel. Ett liv utan missbruk ökar även möjligheten att barnet eller den unge kan undvika att börja eller fortsätta med kriminalitet.

2.5 15 kap. Ansvar och befogenheter under vårdens genomförande

Kriminalvården är positiv till förslagen att Socialstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett vägledande kunskapsstöd till huvudmän och verksamheter om ansvarsfördelningen av vård och stöd vid psykisk ohälsa hos barn och unga i samhällsvård samt att regeringen avsätter särskilda medel för utveckling av tvär-professionell samverkan mellan huvudmän i fråga om verksamheter som möter placerade barn och unga med psykisk ohälsa. Kriminalvården ser att förbättrade förutsättningar för samverkan mellan olika aktörer ger en bättre och mer strukturerad vårdkedja för bl.a. barn och unga.

2.6 16 kap. Vårdinnehåll av god kvalitet – med fokus på HVB

Kriminalvården är positiv till förslagen som ska bidra till kvalitetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården. Ett program för forskning och utveckling av innehåll och kvalitet i samhällsvård för barn och unga är ett sådant förslag, där eventuellt även Kriminalvården genom samverkan kan få stöd i sitt arbete med barn och unga.

2.7 17 kap. Verksamheten vid särskilda ungdomshem

Kriminalvården utför idag ett stort antal transporter av barn och unga, varav merparten avser barn. En del transporter är långa och för att kunna undvika förvar använder Kriminalvården då i första hand flyg. Kriminalvårdens nationella transportenhet ser

även en tydlig tendens till att transporter av barn och unga ökar. Barnrättsperspektivet vid transporter av barn och unga är centralt.

Kriminalvården vill framhålla förslagen i betänkandet Transporter av frihetsberövade (SOU 2011:7). Transportutredningen anför att Kriminalvården bör få förbättrade förutsättningar att utföra transporter åt andra myndigheter vid handräckning enligt bl.a. LVU och LSU. Vidare anføres att det behövs en ökad samverkan för att kunna sätta individen i fokus och tillgodose den enskilda individens behov bättre. Utredningen föreslog skärpta krav på att den myndighet som begärt handräckningen medverkar vid åtgärden samt att Socialstyrelsen bör skärpa kontrollen av hur bestämmelserna tillämpas i praktiken. Kriminalvården instämmer i Transportutredningens slutsats att behovet av medverkan ter sig särskilt stort vid handräckningar avseende minderåriga personer enligt LVU. Kriminalvården vill även påtala, såsom det tas upp i utredningen, att det saknas bestämmelser att den myndighet som begär biträde utan hinder av sekretess ska lämna den verkställande myndigheten de uppgifter om barnet eller den unge som behövs för planeringen och genomförandet av transporten.

Vidare anför Transportutredningen att placering i förvar endast ska kunna ske undantagsvis. För att personen ska kunna tas i förvar bör krävas att detta bedöms nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras. Normalt sett bör inte ungdomar under 18 år placeras i polisarrest eller häkte utan att målsättningen bör i stället vara att transport till vårdhem kommer till stånd snarast möjligt. I andra hand bör annan placering än förvarsplacering eftersträvas. Den som är under 15 år bör aldrig kunna tas i förvar.

Kriminalvården föreslår därför att det ska framgå att personal vid socialtjänsten ska medfölja under transport om det anses nödvändigt ur ett klientperspektiv. Vidare bör det uttryckligen framgå att barn inte ska kunna placeras i arrest eller häkte under transport. Detta medför att socialtjänsten i högre grad måste kunna tillse att raster och övernattningsplatser kan utföras på andra verksamhetsställen.

2.8 18 kap. Utslussning och stöd efter avslutad placering

Kriminalvården stödjer utredningens bedömning att en väl planerad utslussning och ett utökat personligt stöd för barn och unga efter avslutad placering ger individen bättre förutsättningar i sitt fortsatta liv. Den grupp som omhändertas till följd av brottslig verksamhet torde därmed få bättre möjligheter att undvika kontakt med Kriminalvården. Även Kriminalvården kan med dessa förslag få stöd i sitt arbete med en bra utslussning av sina klienter.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, som har beslutats av avdelningsdirektören Hanna Jarl Källberg, har även kriminalvårdsdirektören Elisabet Åbjörnsson Hollmark, enhetschefen Christina Källgren Pettersson och Maria Danielsson (föredragande) deltagit.

Hanna Jarl Källberg

Maria Danielsson

Sändlista

Socialdepartementet
Avdelningen för ledningsstöd
Avdelningen för anstalt och häkte
Avdelningen för frivård
Nationella transportenheten